

y sobretot d'igual esperit», MilàF (1883, *O. Cat.* Gili, p. 270); «Gentil era la nina, / guardada ab gran esment», Costa i Llobera (*Trad. i Fant.*, 43); cita d'una rondalla de l'Arx. Salvador (p. 111), veg. ULL. També amb el sentit de 'menció, notícia que donem': «aquí jamay arriba / la tempesta del món ni son esment; / aquí no naixen flors ni 'l jorn comença: / de l'hom la planta altiva / tremola aquí, la pensa / l'er-gull deposa y sa misèria sent», JMartí Folguera (*La Cova d'Artà*, JFlo. 1871, 181).

Mentar, mot rar i tardà en català (un ex. únic dels *Eximplis* en AlcM, suspecte; «*mentar*, vide *menció*», DTò.; no usat en la Renaix.) sembla ser calc del cast. o mer castellanisme.

Dement [Belv.], pres del ll. *demens*, -entis, id.; *demència* [Belv.], ll. *dementia*; *dementar-se* [Labèrnia 1839]; *dementat* [Belv.]. *Amència*.

Dismendera hapax de JRoig (*Spill*, 5028) que sembla significar 'desassenyada' o 'temeràriament dispendiosa', sembla contenir un derivat del ll. *demens*, -tis, 'esbojarrat' sigui com a mossar. val. (DEMENT-ARIUS amb *nt* > *nd* per arabització), sigui per encreuament amb *dispendium* 'balafi, malgastar' (en tot cas, el context mostra amb evidència que no significa 'desmentidora' com voldrien Chabàs i AlcM).

Vehement [DTò. 1647], pres del ll. *vehemens*, -tis (< *vēmens*) 'impulsiu, impetuós', 'intens, vehement'; *vehemència* [DTò. 1647], ll. *vehementia* id.

Comentar [«commentor, expono», Busa-N. 1507], pres del ll. *commentari* 'meditar', 'exercitar-se', 'comentar', freqüentatiu de *comminisci* 'imaginar' de la mateixa arrel que *mens*; *coment* antiq. («glossema, commentum», Busa-N. 1507); *comentador* [id.]; *comentari* [Lacav.], ll. *commentarium* id.; *comentarista* [DOrt.]; *comentació*; *comentaria*.

Reminiscència [1805, Belv.], pres del ll. tardà *reminiscentia* id., derivat de *reminisci* 'recordar-se'. *Memento* [Belv., aquí i en Lab. 1840, només en sentit religiós, i en la locució *fer sos mementos*], pres del llatí *memento*, imperatiu de *meminisse* 'recordar-se'.

Del gr. *μνήμων* 'el qui es recorda' (mot afí al verb llatí *meminisse* i a *mens*), i dels seus derivats grecs, vénen els següents hellenismes nostres. *Mnemònica* [Labèrnia 1888], pres del gr. *μνημονικά* id.; *mnemònic* [id.]. D'aquí també *ἀμνηστία*, d'on el nostre *amnèsia* [DOrt.]; *ἀμνηστία* 'oblit', d'on el cat. *amnistia* [Lacavalleria], probablement per conducte del fr. *amnistie*, que ja es documenta el 1584 (RFgn. xxxii, 8), i en el qual la *η* grega fou transcrita encara *i*, segons la pronúncia pre-eràsmica pròpia del baix grec; *amnistiar* [1868, SLitCosta]. *Disamnèsia*.

CPT.: *Mnemotècnia* [Lab. 1888], compost savi format amb el radical del gr. *μνήμων* 'el qui es recorda'; *mnemotècnic* [Lab. 1888].

¹ En els passatges de Muntaner i BMetge, la bona llició porta *esment* (veg. infra). En el *Blanq.* (77): «y parà *ments* als menestrals que-y stava axí, com són drapers» és de l'ed. de Val. 1521 tan alterada, i sembla correspondre a «prenia's guarda dels oficials d'aquella ciutat, axí com drapers ---», del text lulllià

(§ 76, NCl. II, 117.1). — ² Sembla particular del Migjorn valencià *esmentar-se* de 'adonar-se, fer cas de' judicant per la dita proverbial «qui està fart no se'n esmenta del dejú» que cita Salvà en el seu llibre sobre *Callosa* II, 119. — ³ Ni antic ni modern, ni tampoc cap formació en *es-* com les catalanes, veg. PSW, Rayn., TdF, PDPF etc. — ⁴ Com que encara que antiquat era més útil i molt menys fals que el de M-Lübke, em limito a traduir-lo a continuació sense rectificar-hi algun desercer (al capdavant no parla del català) perquè aporta útils dades comparatives: «*Mentar*, cast., port., fr. ant. *menter* (*qui li mentoi la mort* Raoul de Cambrai, p. 326) 'mencionar, fer memòria'; cpt. it. *ammentare*, *rammentare*, port. *amentar* (Sta. Rosa), cast. ant. *emmentar*, per exemple *Apol.*, 529, 582, id.; de MENS, formes entre les quals potser és *ammentare* la més antiga; és molt peculiar la forma que ha revestit aquest mot en les llengües del NO.: oc. ant. *mentaure*, *amc-tauer*, fr. ant. *mentoiure*, *mentevoir*, *amtevoire*, *amtevoir*, *ramtevoir* (aquest últim encara en Molière) en els quals advertim una composició MENTE HABERE, AD MENTEM HABERE, cf. it. *avere a mente*, de manera que des del sign. originari 'pensar-hi' hauria passat a una acc. factitiva 'fer-hi pensar' (cf. exs. d'això en la meua *Roman. Gramm.* III, 114). Potser l'it. *mentovare* és una alteració de *mentevoir*, *Etym. Wb. d. roman. Spr.*, 209-210. — ⁵ Suplementem ací la informació sobre aquest important mot paral·lel del nostre. Sovint en els romans clàssics de *Flamenca* i *Jaufré*. «De part Flamenca salutet, / e él respós: —Bel sénher, Deus / vos don tal gauch con es le mieus / quan vós Flamenca *mentavés* / —Levàs d'aquí, si la venés, / doncas, vezer ---», «Amors tans plazers lur ministra / que jasers no-i es *mentagutz*, / ans los ten cel jorn pagutz / sol de baisar e d'embrassar», *Flam.*, 259, 5969. «E tota la terra mon paire, / del comte Robert de Siraure, / que ben avetz ausit *mentaure*», «Séiner, ieu só --- a vostra cort vengutz / per so car mi fos *mentagutz* / per lo melhor rei qu'e'l món sia», «*mentagudas*», *Jaufré*, 2956, 565, 3133. Molt vivaç en bearnès antic: «Si algun d'aquetz *mentagutz* no-y serà», doc. de 1277, *Cart. d'Ossau* (A 52.1, *mentaitz* B, mal llegit *mentantz*, però la *u* es comprova a la lín. 22 del facsímil), «aleyament de las XII maas *mentahudes* id., 52.19; *mentait* 'citat': «se purge ab 12 *mentaitz* deus melhors de la terre», doc. de 1187-1225, «ab 12 *mentahutz*» any 1277; «si algun de quetz *mentagutz* no-y serà ---», id. i d'altres passatges semblants, en quasi tots els quals el publicador Tucoo vol llegir *mentantz* però el desmenten els facsímils que ell mateix dona. Hi ha també les formes personals Subj. Pres. *mentáve*: «si se fe, cum dit es, que no sien en la terre nabe-ramentz, nomihe et *mentabe* autes legers ---» any 1277, id. (A 54, 16) «l'autor *mentave* los allegadors ---», 4132; futur *mentaverà* 1278, 58.29; gerundi *mentavén* 'esmentant, mencionant' 1278 (A 58.7). És possible que aquest mot sigui, almenys en